

Täysistunto

Torstai 8.9.2016 klo 16.03—21.01

2.3. Suullinen kysymys ammatillisen koulutuksen turvaamisesta (Mikaela Nylander r)

Suullinen kysymys SKT 79/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.41 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus puhuttaa taas. Ja tiedetään, että säästöt astuvat voimaan ensi vuonna, mutta sisällöstä ei ole selkeää tietoa vielääkään.

Många utbildningsanordnare har samarbetsförhandlat eller kommer att inleda samarbetsförhandlingar när man bereder 2017 års budget.

Kun tilanne on näin sekava, hankala ja taloudellisesti hyvin epävarma, niin miten hallitus aikoo varmistaa, että alueellinen saatavuus ja saavutettavuus turvataan mutta myös että pystymme jatkossakin hyvin monipuolisesti kouluttamaan ammatillisia osaajia, joita tarvitaan tähän maahan?

16.42 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suora vastaus esitettyyn kysymykseen: hyvällä yhteistyöllä koulutuksen järjestäjien kanssa. Eli huono uutinen ammatillisen koulutuksen kentällä on se, että heikko taloustilanne näkyy myöskin siellä rahoituksessa. Hyvä uutinen on se, että teemme tällä hetkellä ammatilliseen koulutukseen ihan historiallista rakenneuudistusta, jossa uudistetaan käytännössä kaikki ammatillisen koulutuksen osat. Ja tällä ammatillisen koulutuksen reformilla — tällä sisällöllä nimenomaan — joka on hallituksen yksi kärkihankkeista, on erittäin laaja ammatillisen koulutuksen kentän tuki. Ja myöskin eduskunnan puolelta on useassa yhteydessä keuhuttu, että tämä rakenteellinen uudistus tuo todella monia hyviä sisällöllisiä asioita ammatilliseen koulutukseen. Muun muassa kaivattua työpaikkaoppimista lisätään tuntuvasti, uusi koulutussopimusmalli tuo joustavia mahdollisuuksia oppia monipuolisemmissa oppimisympäristöissä myöskin työpaikoilla, sääntelyä puretaan, päällekkäisyyksiä puretaan ja sitä kautta haetaan niitä keinoja selvittää vaikeasta taloustilanteesta ja rakentaa tulevaisuuden ammatillista koulutusta, joka vastaa vahvemmin tulevaisuuden osaamistarpeisiin (Puhemies koputtaa) kuin meidän nykyinen, vähän vanhanaikainen järjestelmä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.43 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että uudistetaan myös tätä sisältöä, ja on minun mielestäni hyvin järkevää, että tunnustetaan sitä aikaisempaa osaamista ja hyödynnetään sitä. Mutta tämä tarkoittaa samalla, että tulee yhä enemmän tällaisia henkilökohtaisia opintopolkuja. Ja olemme sivistysvaliokunnassa aika monta kertaa keskustelleet siitä, miten turvataan jatkossa, että ne opiskelijat, jotka tarvitsevat sitä tukea ja lähiopetusta, todellakin saavat sitä myös jatkossa.

De innehållsmässiga reformerna är bra, men jag tycker det finns skäl till oro över hur man ska kunna trygga att alla de elever som behöver närundervisning för att komma vidare i sina studier ska få den här.

Joten, puhemies, kysyisin tästä: miten varmistetaan, että tästä uudesta järjestelmästä ei tule tällaista laillistettua heitteillejättöä?

16.44 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tule. (Eduskunnasta: Hyvä!) Tämän järjestelmän peruserätyt ovat osaamisperusteisuus ja se, että järjestelmä on opiskelijalähtöinen. Eli rakennetaan yksilöllisiä polkuja juuri kyseisten opiskelijoiden ja tulevaisuuden työelämän tarpeiden mukaisesti muun muassa juuri mainitusti, eli aiemmin hankittu osaaminen. Ei ole mitään järkeä siinä, että aina aloitetaan alusta esimerkiksi aikuisten oppijoiden kohdalla, joilla on jo aiempaa kokemusta työelämästä ja aiempaa koulutusta, vaan että täydennetään sitä puutetta siinä osaamisessa mahdollisimman joustavalla tavalla, jotta päästään nopeasti jälleen esimerkiksi työelämään kiinni.

Tässä uudistuksessa keskeisiä asioita on myöskin se, että huomioidaan, että me olemme kaikki erilaisia oppijoita. Meillä on jokaisella oma tapamme oppia, ja tämä pitäisi paremmin ottaa meidän koulutusjärjestelmässä kautta linjan huomioon: että ne opiskelijat, jotka tarvitsevat enemmän tukea, sitä myöskin saavat, ja sitten taas ne opiskelijat, jotka voivat edetä nopeammin ja joilla on jo aiemmin hankittua osaamista, saavat myös mahdollisuuden siihen eivätkä turhaudu siellä opinnoissansa.

Eli täytyy sanoa, että vaikka taloustilanne (Puhemies koputtaa) on tiukka, olen erittäin innoissani tästä (Puhemies koputtaa) yhdestä meidän ihan historiallisimmasta koulutusreformista, (Puhemies: Aika!) jota tällä hetkellä tehdään.

16.46 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme näillä kyselytunneilla paljon keskustelleet siitä, miten hallitus petti koulutuslupauksensa koskien niin korkea-astetta, lukiota kuin ammatillista koulutusta. Tämän ammatillisen koulutuksen rinnalla aivan liian vähälle huomiolle on jäänyt vapaan sivistystyön, kansansivistyksen rooli. Otan sen tämän ammatillisen koulutuksen rinnalle sen takia, että se on noussut meille sivistysvaliokunnan jäsenille lähetetyissä kirjeissä niin vahvasti esille, ja nimenomaan tämän kiky-sopimuksen kautta myöskin kansalais- ja työväenopistot, opintokeskukset, sivistysjärjestöt. Kansalais- ja työväenopistojen piirissä on 650 000 ihmistä vuodessa. Nyt heidän maksujaan joudutaan nostamaan ja karsimaan opiskelupaikkoja. Se on vastoin elinikäisen oppimisen ajatusta, joka liittyy myöskin tähän ammatilliseen koulutukseen ja ke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2016 vp

hittymiseen. Mitä te, opetusministeri, ajattelette tehdä tämän vapaan sivistystyön, (Puhemies koputtaa) kansalais- ja työväenopistojen, hyväksi, jotta heille korvataan tämä nyt menetetävä 5 miljoonaa euroa?

16.47 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vapaan sivistystyön kenttä on Suomessa todella hieno, ja se myöskin täyttää sitä tehtävää, että meillä Suomessa olisi mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen. Tämän hallituksen ohjelmassa ei ole vapaan sivistystyön kentälle leikkauksia — valitettavasti se kärsii kyllä edellisen kauden leikkauksista, jotka sitten tehtiin ihan eri ministerioiden johdolla. (Jukka Gustafsson: Kirjeet kertovat ihan toista kiky-sopimuksesta!)

Mitä tulee tähän kehittämistyöhön, niin meidän täytyy entistä enemmän kiinnittää huomiota siihen, minkälaisia mahdollisuuksia on uran aikana oppia uutta ja miten eri-ikäisillä ja eri elämäntilanteissa olevilla ihmisillä on mahdollisuus toimia. Ja tähän tullaan huomattavasti kiinnittämään kyllä huomiota myöskin opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta, (Vasemmalta: Ei tullut vastausta!) että tämä vapaan sivistystyön kenttä myöskin kehittyy tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jossa me kaikki nyt suomalaisessa yhteiskunnassa olemme.

16.48 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opetusministerin kauniit puheet ovat räikeässä ristiriidassa sen kanssa, mitä hallitus tosiasiassa on tekemässä. Jos esimerkiksi ajatellaan sitä, että te olette ensi vuonna leikkaamassa ammatillisesta koulutuksesta 190 miljoonaa euroa, se tarkoittaa sitä, että käytännössä puhutaan esimerkiksi 18 000 opiskelupaikasta, puhutaan siitä, että kunnissa joudutaan sulkemaan oppilaitoksia, jotta nämä säästöt voidaan tehdä. On hyvin vaikea ymmärtää sitä, että te olette ensin tuomassa tämmöiset valtavat mekaaniset leikkaukset ja vasta sen jälkeen, seuraavana vuonna, aiotte tuoda lakiesityksiä, joilla sitten kehitetään ammatillista opetusta esimerkiksi siten, että yhdistetään opintoaloja. Eikö teidän kannattaisi tehdä toisin päin? Eli kerrankin koulutuksessa tekisitte niin, että kehittäisitte, hakisitte sitä kautta niitä tarvitsemianne säästöjä, jos niitä on pakko kohdistaa opetukseen, ettekä niin, (Puhemies koputtaa) että te leikkaatte koulutuksesta ja syötte tulevaisuuden meidän nuorisoltamme.

16.49 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan tosiasia se, että tämä aikataulu on haastava, eli ensi vuonna astuvat voimaan nämä 190 miljoonan euron määrärahavähennykset ja sitten reformin aikataulu on se, että pyrimme saamaan sen lausunnoille mahdollisimman nopeasti, jotta se olisi sitten 2018 voimassa. Mutta tässä tilanteessa on annettu koulutuksen järjestäjille informaatiota ja otettu heidät mukaan tähän valmisteluun, että mihin suuntaan ollaan menossa, ja myöskin vapautta toimia ensi vuoden suhteen niillä parhailla mahdollisilla tavoilla paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Se, mistä kuitenkin pidetään kiinni aivan tiukasti, siis todella tiukasti, eikä tulla tinkimään päätöksistään, on se, että koulutustakuu Suomessa toteutuu eli se, että jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle nuorelle löytyy koulutuspaikka. Pidämme myöskin saavutettavuudesta kiinni eli siitä, että tosiasiallisesti jokainen nuori pääsee toisen asteen koulutukseen. Pyrimme myöskin vauhdittamaan, tai parantamaan, ammatillisen koulutuksen läpäisyä, joka on iso ongelma. Moni aloittaa koulutuksen mutta jättää sen eri syistä kesken, ja tähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2016 vp

pyritään nyt kiinnittämään huomiota muun muassa juuri lisäämällä työpaikkaoppimista, (Puhemies koputtaa) mikä on todettu aika tehokkaaksi keinoksi varsinkin Keski-Euroopan suunnalla.

16.51 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu hallituksen ylisuurista leikkauksista koulutusosalalla käy tosiaankin vilkkaana, ei pelkästään tässä salissa vaan myöskin muualla. On aivan selvää, että melkein yksimielinen joukko asiantuntijoita vastustaa näitä leikkauksia, viimeksi vaikkapa professorit Pohjola ja Korkman, jotka puhuivat Taloudenpuolustuskurssilla. Suomella ei ole varaa huonontaa koulutustasoa. Jokainen ymmärtää, että koulutuksen taso ei parane, jos resursseilta vedetään matto alta. On selvää, että Suomen on panostettava siihen, missä olemme hyviä, ja koulutus on aina ollut tällainen asia.

Joskus on sanottu, että jos on kolme kansantaloustieteilijää samassa huoneessa, niin huoneesta löytyy ainakin neljä eri näkemystä siitä, millä tavalla talouden ongelmat ratkaistaan. Nyt keskeisimmät asiantuntijat ovat kuitenkin samaa mieltä: hallitus on tekemässä historiallisen munauksen, kun edellytykset Suomen koulutustason parantamiseksi romutetaan näillä leikkauksilla. Kysynkin: kun nyt Suomen keskeisimmät asiantuntijat kerranakin ovat samaa mieltä tästä asiasta, niin aikooko hallitus kuunnella heitä ja faktojen perusteella tehdä järkeviä päätöksiä, purkaa nämä (Puhemies koputtaa) haitalliset koulutusleikkaukset?

16.52 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä taloustilannehan on meillä täällä eduskunnassa hyvin tiedossa, ja se valitettavasti aiheuttaa sen, että me olemme todella hankalassa tilanteessa. Me joudumme tekemään leikkauksia lähestulkoon kaikilta elämän osa-alueilta, valitettavasti myöskin koulutuksesta, ja se on erittäin epäkiitollinen tehtävä myös opetusministerinä toimia tässä tilanteessa, (Eero Heinäluoma: Miten se veronalennus?) kun lähinnä on sitä ei-oota kaikille antaa. Mutta se, mitä tehdään tässä tilanteessa, on se, että pyritään kaikin mahdollisin tavoin turvaamaan koulutuksen ja tutkimuksen laatua. Minä uskon, että me kansakuntana, Suomea, korkean osaamisen kautta pystymme selviämään tästäkin vaikeasta tilanteesta ja rakentamaan tulevaisuuden koulutusjärjestelmää juuri näiden mainittujen rakenteellisten uudistusten kautta ja sillä suomalaisella osaamisella, joka on meidän vahvuutemme.

Kysymyksen käsittely päättyi.